

Реферат на тему: "Юрій Федькович"

Юрій Федькович

ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ

Про особисте життя Юрія Федьковича і про його творчу діяльність висловлювалося багато українських письменників і поетів. Серед цих висловлювань ми знаходимо вислови Максима Рильського. Колись поетів ганили за те, що вони не приділяють уваги пісням. Але не кожен поет є піснярем. Для цього треба мати особливий талант.

Відносно цього Рильський писав: "Такі поети як Шевченко, Федькович, мислили піснею, і то піснею в народному стилі. Але це мислення піснею чуже було Лермонтову, Маяковському і багатьом ін."

У Федьковича є популярна українська пісня "ЯК засядем браття коло чари..."

Біля двадцяти повних і частинних опублікованих перекладів і переспівів налічується в українській літературі. Серед них годиться згадати р-ти Федьковича. Ступивши на шлях рабського наслідування Шевченка Федькович загинув як поет.

А ось як служилося Ю.Федьковичу, розповідав Максим Рильський: "Гірко йому служилося, він був м'який, благий і до зброї нецікавий. Не мав великого здоров'я і здригався на гук пострілу... В війську нема жартів. Не питають тебе, як тобі. Остригли і мусили служити. І так опинився Федькович у неволі, мов той орел у клітці..." Рильський писав ще про Федьковича таке: "Федькович цілими днями сидів у кімнаті і писав, і майже ніхто його не бачив у Львові. Рідко коли і то, лиш вечорами виходив з хати повечеряти".

З приводу вірша "Дезертир" Рильський висловився так: "Важко було справді написати із зворушливістю, простотою про сина, одинака матері, "цісарського стрільця", який дезертує, спішить до матінки".

Отже, перу Ю.Федьковича належить немала кількість дитячих творів, і не тільки дитячих. Федькович посідає своє місце серед українських письменників і поетів. Тому не випадково, ми знаходимо в літературі вислови письменників про Федьковича і не тільки Рильського, а багатьох інших.

Помер Федькович у 1888 р. у Чернівцях, де і похований.

Народився Юрій Федькович 8 серпня 1834 року на Буковині, в гуцульському селі Сторонці-Путилові.

Батько поета, Гординський де-Федькович, ополячений український шляхтич, був спочатку писарем, потім управителем польського маєтку, згодом деякий час поліційним суддею.

Мати, Анна Михайлівна Галицька, що походила з попівського роду, не вміла ні читати, ні писати і мало чим відрізнялась від селянки.

Малий Юрій ріс серед сільських дітей, серед простих гуцулів і тілом та духом навіки став селянином. Недарма, згодом Юрій Федькович нерідко зауважував: "Я... з роду попівського".

У сім'ї не було згоди. Назвала мати новонародженого Юрієм, а батько із шляхетського принципу "дохрестив" його по-католицьки ще двома іменами: Осип і Домінік.

Грамоти Юрій набирався в сусідньому селі Киселиці, в сім'ї дядька Івана Гиницького, який наймав учителів для своїх дітей. Три роки (1842-1845) тут і два (1846-1848) в Чернівцях, у нижчій реальній школі з німецькою мовою навчання. Оце й вся освіта Федьковича.

По всій Буковині було оголошене воєнне становище. Подався чотирнадцятирічний хлопець у Молдавію, куди раніше втік від переслідування брат Іван.

У Молдавії Федькович провів понад три роки. Заробляв на чорний хліб то у землеміра, то в аптекаря. Багато читав, займався самоосвітою. Тут же почав складати свої перші вірші німецькою мовою. А коли восени 1852 р. повернувся на Буковину, його віддали у військо.

За недовгий час армійського постою в Чернівцях молодий поет познайомився з редактором німецької газети "Буковина", письменником Ернстом Нейбауером.

Неждано-негаданно прийшло кохання Емілія, вродлива дочка Маротані, відповіла взаємністю. З трояндою, з мадонною порівнює її поет у ліричних присвятах. Та побратися не судилось: Федькович так і прожив усе життя неодруженим.

Наприкінці військової служби Федькович уже мав широку і добру письменницьку славу. 1862 року вийшла перша збірка його віршів – "Поезії Йосифа Федьковича".

Понад 10 років промучився Федькович у війську. І повернувся додому хворим. Прибув у свій Сторонець-Путилів ранньою весною 1863 року. Застав дома тільки недужу матір. Сестри повмирали.

Хоч як домашні клопоти мучили Федьковича, він усе-таки встигає немало зробити в літературі. Тоді, у путивльський період творчості (1863-1872) Федькович написав десятки поезій, оповідання "Стефан Славич", "Хто винен?", "Стрілець", "Три як рідні брати", "Сафат Зінич", "Опришок", "Кобзар і жовніри", комедію "Так вам треба!", перший варіант драми "Довбуш". З метою вивчення в школах рідної мови Федькович склав український "Буквар", видав "Співанок для господарських діточок". Багато творів почав, а не закінчив.

Юрій Федькович виконував на селі і значу громадську роботу. Був писарем, війтом, уповноваженим на суді знаками за громадські землі, шкільним інспектором Вижницького повіту. І всюди пристрасно, щиро заступався за народ. У 1867-1868 роках у Коломиї трьома випусками вийшла друга поетична збірка Федьковича.

У Федьковича постійно виникають конфлікти з представниками реакційної інтелігенції.

1872 р. стає редактором видавництва товариства "Просвіта" і виїжджає до Львова. А 1876 р. в Києві з'являються окремою книжкою його прозові твори "Повісти Осипа Федьковича". 1885 рік – став редактором першої в Чернівцях української газети "Буковина" і керував нею до своїх останніх днів.

Останні роки свого життя прожив у злиднях і нестатках. В кінці 1887 р. організував

народний хор у Чернівцях.

Помер поет 11 січня 1888 року в своєму редакторському кабінеті, де він жив і працював. Похований у Чернівцях.

Письменник-демократ давно мріяв навчати грамоти гуцульську малечу. І ось трапилася нагода: в 1869 році його призначено шкільним інспектором Вижицького повіту, де було всього сім початкових шкіл. Федьковичу пощастило відкрити ще стільки ж. Але навчання проводилося на низькому рівні: вчителі були малопідготовлені, підручники друкувалися церковнослов'янською мовою, важкою для розуміння учням. Федькович майже увесь час проводив у школах, їздячи від села до села. Бував на уроках, сам проводив їх, учителям давав корисні поради. Його заповітною мрією була перша школа з українською мовою навчання. Він уклав перший для цього регіону України "Буквар для господарських діточок", "Вечерниці. Читанка для сільських людей". Задумував написати підручники ще й з географії та історії, укласти збірники творів українських авторів і усної поезії.

Разом з рукописом "Буквар ..." до крайової консисторії подав і написану ним "Програму, як би найлучче сільські школи укладати можна". І в своїй практичній діяльності на терені народної освіти, і в "Програмі..." Федькович відстоював передові для того часу педагогічні ідеї. Однак і "Буквар..." і "Програму" було відхилено. З дозволу консисторії в 1869 році вийшов "Співаник...", а "Вечерниці" лише в 1873-му.

Педагогічна діяльність Федьковича викликала невдоволення в реакційних колах. На нього посипалися доноси, зводилися наклепи. Так, повітовий староста писав у консисторію, що "Федькович не має доброї слави, бо сторониться він іншого товариства, а має хворобливий нахил до тісних знань з найпростішою голотою".

Діяльність і поведінка шкільного інспектора здалася урядовому загрозливого для цісарського дому. Федькович утратив посаду.

Мова прозових творів письменника така ж музична, барвиста, поетична, як і його ліричних та ліро-епічних. На ній виразно позначився вплив усної народної творчості: використання пестливої форми, постійних епітетів, тавтологічних зворотів, поетичних звертань тощо. Настрої та переживання дійових осіб нерідко передаються через введення в текст прислів'їв, приказок, пісенних рядків, жартівливих і дотепних висловів, характерних для розмовної – побутової мови. Такими є основні особливості Федьковичевих оповідань та повістей.

Буковинський письменник Ю.Федькович брав активну участь у творенні дитячої літератури. Його перу належать написані за фольклорними мотивами казки, що сатирично зображували панів, висміювали різні вади людей ("Чортівська бочка"), дотепні байки ("Горда качка", "Медвідь на пасіці"), сміховинки ("По щирості"). Під назвою "Бідолашка" Федькович дав своє прочитання чудової казки В.Гауса "Маленький Мук". Він провадив широку просвітницьку діяльність на Буковині, підготував "Буквар", кілька читанок, написав цілу низку дитячих поезій: "Вороний", "До школи", "Учіться". Ю.Федькович гаряче закликав дітей до науки ("Та ще й яке диво буде, Що з мужика будуть люди").

Ю.Федькович ще й казкар. Його казки "Золота кісочка", "Голодний чорт", "Від чого море солоне?" тощо. Подібні до народних, тільки більші за обсягом. але за елементами фольклористики вони не поступаються народним. А крім казок, видатний прозаїк писав п'єси та веселі повісті й фрашки - гумористичні твори типу жартівливої бувальщини - та придибанки, тобто анекдоти.

З творчістю Юрія Федьковича в українську прозу прийшли простота розповіді, колоритність мови, широкий психологізм у поєднанні із задушевним ліризмом. Його образи гордих гуцулів і досі є окрасою нашої прози. Високе звання народного поета він завоював тому, що висловив мрії та поривання свого народу, правдиво й образно змалював життя гуцулів зрозумілою для них мовою. Максим Рильський писав, що "до появи Івана Франка не знали західноукраїнські землі такого сильного поета, як Юрій Федькович". Твори Юрія Федьковича увійшли до скарбниці світової літератури, що робить честь українському письменництву.

Закінчується огляд життєдіяльності неповторного співця буковинського краю, наведемо освічення Юрія Федьковича в любові до України: "Я, наш рід цілим серцем люблю, і душа моя віщує, що його велика доля жде". Наш народ на цю любов відповів любов'ю, яка не згасає і нині.